

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ ТА ЇХ СІМЕЙ

УДК 159.9:37.018.1

Алордей Т. Д. Б.

*Приватний вищий навчальний заклад
«Український гуманітарний інститут»*

РОЛЬ МАТЕРІ У РОДИНІ

У роботі вивчалися особливості ролі матері у сучасній родині. Було розглянуто роль жінки у родині; показано розуміння ролі матері у родині з боку чоловіків; виявлено нормативний опір матерів у віруючих і невіруючих родинах; проаналізовано внутрісімейну ситуацію у родинах на основі поглядів дітей.

The peculiarities of the mother's role in the modern family were studied in the work. The role of women in the family was considered; the understanding of the role of the mother in the family by men is shown; normative resistance of mothers in believing and non-believing families was revealed; the intrafamily situation in families is analyzed on the basis of children's views.

Сучасні родини як в Україні, так і в усьому світі потерпають від серйозних соціальних і духовних проблем, а саме збільшилась кількість розлучень, консенсуальне співжиття стає нормою, реєструються одностатеві шлюби, виховання дітей у родині повністю перекладене на державні інстанції, спостерігається відчуження батьків від дітей. Сьогодні, як ніколи, жінка у родині повинна здійснювати

функції, щоби виховати дітей у любові, заложити міцний духовний фундамент у сімейних стосунках і при цьому залишитися доброю і справедливою.

Як зауважує М. Антонець, «у процесі розбудови незалежної України важливим компонентом її теперішнього та майбутнього розвитку є ставлення до материнства. Безцінним скарбом людства є духовно-моральна та інтелектуальна особистість жінки, роль якої в нашому суспільстві необхідно переосмислити з позицій традиційної науки та християнських принципів» [5, с.70].

«Жінка – одне з найпрекрасніших створінь Бога на цій землі. Її природа багатогранна та різнобарвна. В її сутності прихована величезна сила й потенціал, які допомагають їй досягти мети у житті. Її світ – це духовність, ніжність, любов, радість, витонченість, квіти, шопінг, прикраси, привабливість, терпіння, чутливість. Жінка унікальна» [3, с.3]. У Біблії говориться про матір, яка правильно вчила сина-царя основним життєвим принципам: «Не царям, Лемуїле, вино, не царям, і напій той п'янкий не князям, щоб не впився він та не забув про Закона, і щоб не змінив для всіх гноблених права! Відкривай свої уста, й суди справедливо» [1, Прип. 31:4,5,9]. Вона радить синові знайти «чеснотну жінку. Ціна її більша від перел» і «жінка ж Богобоязна вона буде хвалена!» [1, Прип. 31:10,30]. Без сумніву, «31-й розділ книги Приповістей слугує унікальним портретом для кожної жінки, яка жадає виконати свою роль у суспільстві, щоб бути по-справжньому безцінною в очах Творця і людей» [2, с.12].

Жінка створена Богом за Його образом та подобою. Т. Алордей і М. Антонець пояснюють, що матерям «необхідно зрозуміти і прийняти це, аби виконати свою роль як у родині, так і в суспільстві» [4, с.57] У зв'язку з цим доречно нагадати, що соціальна роль, за І. Коном, – «це сукупність функцій, яких очікують від людини оточуючі згідно з її місцем у суспільстві» [6, с.261]. Протягом життя роль матері формує її досвід. К.

Сєдих стверджує, що «накопичення суб'єктивного досвіду озброює індивіда комплексом чуттєвих уявлень про найближче оточення та можливості його безпосередньої перебудови» [8, с.263]. Тому мати у родині має величезний вплив на її членів. Традиційний аналіз проблеми ролі дозволив сформулювати загальне уявлення про це питання, проте він не брав до уваги духовний аспект. Тому актуальним є вивчення ролі матері у сучасних родин, які є віруючими і в родин, які не признають у взаєминах авторитет Ісуса Христа.

Мета дослідження – вивчення особливостей ролі матері у родині. Для досягнення поставленої мети необхідно було вирішити наступні завдання: 1) розглянути роль жінки у створенні родини; 2) вивчити розуміння ролі матері у родині з боку чоловіків; 3) виявити нормативний опір матерів у віруючих і невіруючих родин; 4) проаналізувати внутрісімейну ситуацію у родин на основі поглядів дітей. Об'єкт дослідження – сучасні матері. Предмет дослідження – роль матері.

Дослідження проводилося навесні 2020 року. Вибірка включала родини, що мешкають у Києві. В експеримент було взято 30 родин, віруючих у Христа і 30 родин, що не знають Бога. Кожна віруюча родина зашифрована літерами латинської абетки і числами 1, 2, 3, 4. Кожна невіруюча родина зашифрована літерами російської абетки. У дослідженні запропоновано метод анкетування для чоловіків. Анкета включала такі питання: 1. Які негативні риси характеру є у Вашої матері? 2. Які позитивні риси характеру є у Вашої матері? 3. Який вплив вона здійснювала на членів Вашої родини? 4. Чому головному Вона Вас навчила? 5. Що відрізняє жінок XXI століття?

Також було використано методикау Е. Ейдеміллера «Нормативний опір» [9] і проективну методикау «Малюнок сім'ї» [7].

У результаті досліджень було підтверджено гіпотезу, що рівень впливу жінки в сім'ї визначає рівень розвитку суспільства. У роботі було розглянуто теоретичні підходи до ролі жінки у створенні сучасної родини. Визначено категорію «роль», показано диференціацію ролі жінки у родині та суспільстві.

Анкетування продемонструвало розуміння ролі матері у родині з боку чоловіків. Відповіді як віруючих, так і невіруючих чоловіків показали, що більша частина з них вдячні своїм матерям. Але батько також допомагає матері будувати гарні взаємини у родині. Він забезпечує надійність цих взаємин. Він турбується про родину і вчить вирішувати проблеми. З відповідей в анкетах зрозуміло, що життєві принципи, яким навчилися чоловіки від своїх матерів, вони практикують у власних родинах. Це формує авторитет їхніх жінок у родині і впливає на виконання ролі матері.

Виявлено нормативний опір матерів у віруючих і невіруючих родинах. Спотворене мислення мають матері, які за результатами цієї методики дивляться на жахливі негативні ситуації і вважають їх нормальними, маючи низький рівень нормативного опору. В душі у них є внутрішній конфлікт, який виходить назовні у вигляді вибуху негативних емоцій. Вони вихлюпують ці емоції на дітей, чоловіка і оточуючих замість того, щоб гарно впливати на стосунки у родині і займатися вихованням дітей.

Матері, що сповідують Христа, докладають багато зусиль для того, щоб діти росли в атмосфері радості й порозуміння. Будуючи чудові взаємини у родині, такі матері гарно впливають і на суспільство. Вони створюють його за Божим словом і сприяють формуванню в ньому високих духовно - моральних цінностей, а саме праведності й краси, а також віри, надії, любові і мудрості.

Проаналізовано внутрісімейну ситуацію у родинах на основі поглядів дітей. Матері мають давати любов усім членам

родини. Діти особливо відчувають відсутність любові у сім'ї. Вони зображають це у своїх малюнках. У невіруючих родин спостерігаються майже усі психологічні проблеми сучасних родин – байдужість, пияцтво, наслідки розлучення, насильство, брехня тощо. Матері не можуть адекватно реагувати на вирішення цих проблем. Вони або емоційно розбиті або не розуміють справжніх причин негараздів. Відсутність любові з боку матерів викликана відсутністю взаємин з Богом. Матері не можуть дати любов дітям і чоловіку, бо самі не мають її в серці. Діти, у свою чергу, бажають любові, вони шукають її, чекають на неї від матерів і не знаходячи, впадають у депресію, навіть виявляють суїцидальну поведінку. Підсвідомо діти бажають бачити у матерів Образ Божий, а у реальності вони бачать знервованих, втомлених, мовчазних або галасливих жінок.

Важливим компонентом побудови сімейних відносин є підвищення духовної ролі матері. Якщо жінка правильно виконує свою роль у родині і гарно впливає на всіх її членів, то такі сім'ї створюють здорове суспільство. У ньому, по-перше, Бог у пріоритеті, по-друге, панують сімейні цінності, по-третє, здійснюється величезний вплив на дисфункціональні родини в оточенні.

Література

1. Біблія або книги Святого Письма Старого і Нового заповіту. Українське біблійне товариство. 2002. 1296 с.
2. Алордей Т. Жінчина, ты бесценна. Киев: Христианский издательський дом «Прорыв», 2008 92 с.
3. Алордей Т. Роль женщины в современном обществе. *Матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції «Антикризовий розвиток соціальних та економічних процесів в умовах глобалізації»*, 17-18 квітня 2019 року. Буча: Вид-во ПВНЗ «УГІ», 2019. С. 3-5.

4. Алордей Т.Д.Б., Антонєць М.О. Роль матерї у сучасній родинї. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Розвиток сімейної політики міста», 17 травня 2019 року, Бровари–Херсон: Вид.дім «Гельветика», 2019. С.57-63.*

5. Антонєць М.О. Роль матерї у сучасному суспільствї. *Наукові студії із соціальної та політичної психології*. Вип.21(24) Київ: Міленіум, 2008. С. 69-76.

6. Коваленко А.Б., Корнєв М.Н. Соціальна психологія, Київ: Вид-во КНУ імені Т.Шевченка, 2006. 400 с. Режим доступу https://library.udpu.edu.ua/library_files/414683.pdf

7. Лосєва В.К. Рисуєм семью. *Школьніє технології*. 1997. №1. С.114.

8. Сєдих К.В. Реконструкція професійних конструктів психологів-освітян у взаємодії із системами клієнтів Наукові студії з вікової та практичної психології: монографія за ред. К.В.Сєдих, І.Г.Тітова. Полтава: ПП «Астрая», 2018. 278 с.

9. Эйдємиллер Э.Г., Юстицкис В.В. Психологія и психотерапія семьи. СПб.: Питер, 2002. 656 с.

УДК 159.97.618.8

Білоус Р.М., Брага С.Ю.
КрНУ ім. М. Остроградського,

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД КОРЕКЦІЇ УВАГИ ПІДЛІТКІВ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ

Проаналізовано особливості уваги дітей підліткового віку із затримкою психічного розвитку й основні теоретичні підходи науковців щодо вивчення даної проблематики. З'ясовано психологічні особливості уваги у підлітків із